

μασες αναισθησίαν, εἶνε ἀπλοῦστατα ἡ ἰδέα τοῦ κα-  
θήκοντος, εἰς τὸ ὅποιον ἡ γυναικία αὐτῆ εἶνε ἀφιερωμένη.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ.

## ΤΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

Τῆς νεωτέρας μας τέχνης.

«Πρέπει ἡ σημερινὴ δημοσιογραφία νὰ εὐρίσκη μίαν  
μικρὰν θέσιν διὰ νὰ ἀναδημοσιεῖ, ἀντὶ μυθιστορημάτων  
τὰ ὅποια δὲν εἶναι πάντοτε πρώτης τάξεως, τὰ ἔργα  
τῶν μεγάλων μας συγγραφέων, τῶν λησμονηθέντων  
καθὼς καὶ τῶν διαπρεπῶν.»

Φ. ΣΑΡΣΕ.

### ΓΑΛΛΙΚΑ

Κώστας.—Ναί, σοῦ λέω.

Παυλῆς.—Ὅχι, σοῦ ξαναλέω. Καὶ τί μὲ μέλει  
τέλος πάντα! Τόλεγαν ἢ δὲν τόλεγαν, ἐγὼ λέω  
πῶς τὰ γαλλικὰ εἶναι καμωμένα γιὰ νὰ παιδεύουνε,  
νὰ σκοτίζουν καὶ νὰ ζουρλαίνουν τοὺς ξένους. Ἐμένα  
μὲ φτάνει ποῦ μαθαίνουμε τὴν ἀπλὴ γραμματικὴ,  
χωρὶς νὰ σπᾶμε τὸ κεφάλι μας καὶ μὲ τὴν ἱστορικὴ  
γραμματικὴ.

Ἐγὼ.—Μπᾶ, πάλι φιλονεικία;

Κώστας.—Τί δροσάτο ἀεράκι φύσηξε καὶ σ'  
ἔφερε ἴσια μὲ δῶ, τσαχπινάκη; Ἦρθες στὴν ὥρα  
σου, γιὰ νὰ μᾶς ξεδιαλύσης μιὰ ὑπόθεση ποῦ μοῦ  
φαίνεται πολὺ μπερδεμένη.

Ἐγὼ.—Γρήγορα, πές μου τί τρέχει;

Παυλῆς.—Νὰ στὸ πῶ ἐγὼ, τὸ τί τρέχει. Ὁ  
Κώστας θέλει καὶ καλὰ νὰ μὲ καταπίεση πῶς  
οἱ Γάλλοι λέγανε πρῶτα *aveine*, καὶ γὼ λέω πῶς  
πάντα σὺν καὶ τώρα εἶπανε *avoine*.

Ἐγὼ.—Παναγία μου, ποῦ χῶθηκα!... Μὰ φίλοι  
μου, αὐτὸ εἶναι φοιχτὸ ζήτημα. Ἄν ἔχετε ἀλήθεια  
ἄρεξη νὰ τὸ ξετάσουμε, πρέπει νὰ βάλετε πομονή,  
γιατὶ ἔχουμε δουλειὰ γιὰ κάμποση ὥρα. Καλὰ ποῦ  
ἔχω τὸ σημειωματάρι μου μέσα στὴν τζέπη μου.

Κώστας.—Τὸ γνωρίζουμε δὲ αὐτὸ τὸ σπουδαῖο  
σημειωματάρι...

Ἐγὼ.—Καλὰ, δὲ μοῦ λέτε γιατί τσακόνεστε  
πάντα γιὰ φιλολογικὰ, ἀφοῦ ἐσύ, Κώστα, παιδεύε-  
σαι μὲ τὴ γατρορικὴ καὶ σὺ, Παυλῆ, μὲ τὰ νομικὰ;

Κώστας.—Μοῦ φαίνεται πολὺ περίεργο νὰ σα-  
στιζῆς γιὰ τέτοιο πράμα, ἐσύ ποῦ εἶσαι Ρωμῖός. Σὰ  
νὰ μὴν ξέρης πῶς στὴν πατρίδα μας ἔχουμε ὅλοι μας  
τρομερὴ μανία γιὰ τὰ φιλολογικὰ.

Παυλῆς.—Ναί, ὡς κ' οἱ παπουτσηδες.

Ἐγὼ.—Ἄς φιλολογίσουμε τότε καὶ μεις. Μὰ  
συλλογιζομαι τώρα μὲ τί τρόπο θὰ κατορθώσω νὰ  
σᾶς ξηγήσω αὐτὸ ποῦ θέλετε.

Παυλῆς.—Φτάνει νὰ μᾶς τὰ πῆς νέττα σκέτ-  
τα, γιὰ νὰ καταλάβουμε καὶ μεις.

Ἐγὼ.—Ἰσια ἴσια ἡ δυσκολία εἶναι αὐτή. Ἐπει-  
τα, πρέπει νὰ φέρομε πάλι στὴ μέση τοὺς Λατίνους.

Κώστας.—Ναί, μόνο σήμερα πιά λίγα λατινικὰ  
καὶ πολλὰ γαλλικὰ θέλομε.

Ἐγὼ.—Τέτοιο σκοπὸ ἔχω καὶ γὼ. Λοιπὸν προσο-  
χὴ τώρα, γιατί ἀρχίζω. Οἱ Λατίνοι σὺν καὶ τοὺς προ-  
γόνους μας δὲν εἶχαν τὴν ἴδια προφορὰ γιὰ τὰ πλόχρο-  
να καὶ γιὰ τὰ διπλόχρονα. τὰ βραχέα καὶ τὰ μακρὰ,  
σὺν ποῦ λέν οἱ δασκάλοι. Τὸ διπλόχρονο ο (μακρὸν)  
καὶ τὰ πλόχρονο υ (βραχὺ) τὸ λατινικὸ, πάει νὰ πῆ ου,  
ἔμοιαζαν ἕνα καὶ τὸ ἕνα μὲ τὸ ἄλλο κ' ἔγιναν ἕνα·  
καὶ τὰ δύο τὰ λέγανε σὺν ο κλειστό, στὴν ἐποχὴ  
ποῦ δὲν μπορούσε πιά κανεὶς νὰ διακρίνη στὴν προ-  
φορὰ τὰ πλόχρονα καὶ τὰ διπλόχρονα.

Παυλῆς.—Καὶ τότε ἔγινε αὐτὴ ἡ ἀλλαγὴ;

Ἐγὼ.—Ὁ Σέρβιος ποῦ ζοῦσε στὸν πέμπτο αἰῶ-  
να καὶ ποῦ εἶτανε γραμματολόγος, κάπου μᾶς λείει,  
ποῦ γιὰ νὰ θυμηθῆ ἂν ἕνα γράμμα εἶναι ἀπλόχρονο  
ἢ ὄχι, ψάχνει νὰ βρῆ ἕνα στίχο ποῦ βρίσκεται μέσα  
αὐτὴ ἡ λέξη. Ὁ ἅγιος Αὐγουστίνος πάλι μᾶς λείει  
ποῦ εἶναι ἀναγκασμένος νὰ μαθαίνη τοῦ μαθητῆ  
του τὴν ποσότητα.

Κώστας.—Θὰ πῆ πῶς μήτε ὁ ἕνας μήτε ὁ ἄλ-  
λος δὲν ἤξευραν πιά τί ποσότητα εἶχαν τὰ φωνήεντα.

Ἐγὼ.—Ἄκουσε τώρα μιὰ ἄλλη ἱστορία. Τὸ  
κλειστό μας τὸ ο ποῦ σοῦ λέω, ὅταν εἶχε μπροστά  
του 2 ἔγινε οἱ. Καὶ τὸ 2 αὐτὸ ποῦ βγήκε; Βγήκε  
ἀπὸ τὸ e τὸ λατινικὸ ποῦ ἔγινε πρῶτα 2 στίς λέξεις  
*vocem* καὶ *crucem*. Κι αὐτὲς οἱ λέξεις κατήντη-  
σαν τότε φυσικὰ *vois* καὶ *crois*, σὺν ποῦ σοῦ τίς  
ἔχω γραμμένες ἐδώπερα.

Παυλῆς.—Μὰ νὰ σοῦ πῶ! γιατί τᾶχεις γραμ-  
μένα μὲ σιγμαστό τέλος, ἀφοῦ τὰ γράφουν τώρα μὲ x;

Ἐγὼ.—Δὲ σημαίνει τίποτε. Εἶναι κάτι ὀρθο-  
γραφικὲς συνήθειες καὶ μὴν προσέχης. Στὸ μεσαιῶνα  
εἶχαν τὴν μανίαν νὰ βάζουν ἀπὸ πίσω ἀπὸ κάθε λέξη  
κ' ἕνα στολιδάκι. Ἐτσι κοντὰ στὸ s βάλανε ἕνα  
πραματάκι ποῦ ἔμοιαζε μὲ c, κ' ἀπὸ κείνο γεννή-  
θηκε τὸ x.

Ἄς ξαναπιάσουμε τώρα τὴ δουλειὰ μας. Τὸ πρῶ-  
το παράδειγμα ποῦ σᾶς ἔδωσα, δηλαδὴ τὸ ο καὶ τὸ  
υ ποῦ γίνονται οἱ, δὲν εἶναι τὸ πιὸ σπουδαῖο. Τὸ  
σπουδαῖο εἶναι τὸ e καὶ τὸ i ποῦ γίνονται e κλει-  
στό. Παρὰύστερα, ἀνάμεσα στὸν ἔβδομο καὶ στὸν ἔν-  
νατο αἰῶνα, αὐτὸ τὸ e ἔγινε ei. Π. χ. ἀπ' τὸ *dire-*  
*ctum, regem, me, te, strictum* γίνονται *dreit,*  
*rei, mei, tei, estreit* ὅπως κ' ἡ *crucem* ἔγινε  
*crois*. Κατόπι αὐτὸ τὸ e i καταντᾷ ο i σὲ μερικὲς  
ἐπαρχίες, λοιπὸν *droit, roi, moi, toi, étroit*.

Στὰ καλὰ καθούμενα ὅμως δὲν ἀκολουθοῦν τὰ  
πράματα καὶ γιὰ μᾶς βέβαια δὲ βγήκε τὸ οἱ ἀπ'  
τὸ ei. Αὐτὴ ἡ ἀλλαγὴ ἔργεται ἀπ' τὴν Πικαρδία  
κ' ἀπ' ἄλλες ἐπαρχίες, τὸ Παρίσι τὸ δανειστήκε  
ἀπ' τὴν ἀνατολικὴ Γαλλία. Σὲ μερικὲς λέξεις ὅμως  
ἔμεινε ei καὶ τὸ οἱ δὲν πῆρε τὴ θέση του π. χ.